

народознавчі та фольклорні походи і дослідження, віртуальні подорожі місцями рідної Батьківщини, особливо, тимчасово окупованих територій; розкриття неперевершеності наших українців та краси, вагомості, цінності кожного куточка нашої неосяжної Вітчизни.

Саме таке національно-патріотичне спрямування усього навчально-виховного процесу закладів вищої освіти сприятиме глибинній усебічній підготовці майбутніх педагогів, які і самі будуть гідними патріотами своєї держави, а також готуватимуть гідну зміну відважних, самовідданих, працьовитих, талановитих та патріотичних українців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамчук О.В., Фіцула М.М. Патріотичне виховання студентів вищих технічних навчальних закладів : монографія. Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. 147с.

2. Гевко О., Мотичак Н. Організація національно-патріотичного виховання здобувачів вищої освіти. *Тези доповідей III Міжнародної наукової конференції «Теоретичні та практичні аспекти формування освітнього простору: світовий та вітчизняний вимір»* : зб. наук. пр. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. С. 57–60.

3. Дудка Ірина. Патріотичне виховання студентської молоді як складова громадської діяльності вищого навчального закладу. *Витоки педагогічної майстерності*. 2015. Вип. 16. С. 56–63.

Андрій ФЕДОРОВИЧ
(Дрогобич, Україна)

СУТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Важливість педагогічної професії у сучасному світі беззаперечна. Педагог – авторитетна людина, котра впливає на інших, передає свій досвід, служить взірцем для молодого покоління. Вимоги до нього надзвичайно високі, він повинен бути неповторною особистістю, носієм

духовних цінностей, мати високу культуру, глибокі і різносторонні знання, бути професіоналом.

Компетентність – «здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей» [2]. У науковій літературі знаходимо пояснення, що компетентність – структурована система знань, умінь, навичок, а також ставлень, яких набуває людина у процесі навчання, і яка допомагає їй ідентифікувати та врегульовувати різні ситуації (проблеми). Рівень компетентності співвідноситься з рівнем діяльності, достатнім для мінімальної успішності у досягненні результату. Тобто, компетентність – це узагальнена характеристика, що означає здатність діяти «зі знанням справи». Вона має таку структуру:

- знання: теоретичні та практичні; уявлення, факти, ідеї, підходи;
- уміння і навички: практичне застосування знань; дотримання норм поведінки, спроможність діяти;
- здібності: аналітичні; прогностичні; поведінкові, професійні;
- цінності: відповідальність, дотримання етикету, почуття обов'язку, дотримання обіцянок, повага до інших;
- досвід: індивідуальний (усвідомлений, неусвідомлений); досвід інших людей (відтворення, наслідування, творче використання);
- ставлення: спонуки, мотивація, сприйняття ситуацій та проблем;
- досягнення: результативність, самореалізація, статус [1].

Очевидно, що професійна компетентність педагога визначається особливостями функціонування освітньої галузі, тому передбачає сукупність здатностей ефективно діяти та досягати результатів у навчанні, вихованні та розвитку молоді. Перелік її компонентів розглядається науковцями у межах професійних стандартів та визначається державними освітніми програмами підготовки фахівців у закладах вищої освіти. Тобто

професійні компетентності мають узагальнений характер – притаманні спеціалістові-освітянину загалом, а також окреслюють конкретні вимоги до педагога-предметника на основі його кваліфікаційної характеристики.

Показниками професійної компетентності є: ефективність реалізації навчальної, розвивальної, виховної, діагностичної, корекційної, самоосвітньої функцій (предметна, методична, діагностична, інноваційна, дослідницька компетентності); дієве гуманістично орієнтоване педагогічне спілкування, що забезпечує взаємодію, співпрацю з усіма учасниками освітнього процесу (комунікативна компетентність); зрілість педагога, що поєднує і особистісні, і професійні якості, необхідні для продуктивної професійної діяльності (особистісно-індивідуальна компетентність) [4].

Аналізуючи специфіку освітньої діяльності, М. Савчин вказує на те, що професійна компетентність педагога: передбачає поєднання теоретичних (концептуальних), прикладних, конкретно-професійних знань; визначається готовністю до виконання професійних функцій; виявляється у діяльності, але не зводиться до неї; має особистісну забарвленість, зумовлений індивідуальними характеристиками особистості; складається з діяльнісно-рольових (професійні знання, уміння та навички) та суб'єктивно-діяльнісних (професійні якості, що охоплюють ціннісно-мотиваційну, когнітивну, емотивну, регулятивну сфери) компонентів [3].

Незважаючи на різноманітність підходів у тлумаченні сутності професійної компетентності педагога, науковці одностайні в тому, що її важливим та професійно значущим компонентом є комунікативна складова – готовність і здатність до педагогічного спілкування. Вона передбачає наявність загальних і мовленнєвих знань, комунікативних вмінь та способів мислення, розуміння відповідальності за свої дії та охоплює комбінації пізнавальних і практичних навичок, цінностей, емоцій і поведінки під час активної взаємодії з вихованцями, батьками, колегами. Така здатність повинна бути притаманна усім педагогічним професіям,

незалежно від фаху (предмету, що викладає). Адже сутність педагогічної професії часто пояснюють як «мистецтво спілкування» з вихованцями та пов'язують з умінням налагоджувати взаємодію та комунікацію. До основних засобів комунікації належать: вербальний – передавання інформації за допомогою мови та мовлення (говоріння, слухання, листування, читання); невербальний – жести, міміка, інтонація, паузи, манери, мовчання, погляд; зовнішній вигляд – джерело і засіб комунікації (вираз обличчя, зачіска, одяг, аксесуари); елементи оцінних суджень про людину – манери, за якими складається враження про вихованість, ставлення до інших, звички співрозмовника [4].

Зрозуміло, що здатність налагоджувати взаємодію визначає успішність освітнього процесу загалом. З одного боку, педагог є активатором навчання, «заражає» своїм предметом, спонукає до роздумів та пошуку відповідей. З іншого, начущими є взаєморозуміння і співпраця, що передбачає певну душевну налаштованість на співрозмовника, внутрішню рівновагу, моральну готовність до взаємодії, та виявляється у доброзичливому, уважному ставленні, дотриманні етикету, тактовності, ввічливості.

Професійна компетентність педагога – це його невід'ємна фахова здатність, необхідна для ефективної реалізації освітньої діяльності. Вона передбачає наявність загальних (особистісних) професійних (відповідно до вимог фаху) характеристик, розуміння відповідальності за свої дії та охоплює комбінації пізнавальних і практичних знань, умінь та навичок, цінностей, емоцій і поведінки під час взаємодії з учасниками освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Життєва компетентність особистості : навч.-метод. посіб. / ред. Л. Сохань. Київ : Богдан, 2003. 520 с.
2. Закон країни «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

3. Особистісно-професійний розвиток майбутнього педагога : монографія / за ред. проф. М.В. Савчина. Дрогобич : РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2014. 331 с.

4. Паласевич І., Федорович А. Формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти у педагогічних ВНЗ. *Формування цінностей особистості: теорія і практика* : монографія / за заг. ред. Марії Чепіль. Дрогобич: РВВ ДДПУ імені Івана Франка, 2016. С. 293–344.

Катерина ФЕЩАК
(Дрогобич, Україна)

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

З давніх-давен у людства була велика потреба у фізичному вихованні, щоправда, його завдання з плином часу постійно змінювалися, як і змінювалися процеси, що відбувалися у суспільстві [1, с. 254]. На початку свого розвитку людство у контексті виховання і мало на увазі виховання саме фізичне. Оскільки люди в основному займалися важкою фізичною працею, то, зрозуміло, важливо було звертати особливу увагу на їхній фізичний розвиток. Від цього безпосередньо залежало, чи будуть у них засоби до існування [6, с. 48].

Звісно, в сучасному світі від фізичної спроможності вже не залежить виживання, позаяк велика кількість людей зараз займаються інтелектуальною працею, що вже не потребує застосування важкої фізичної сили. Але це зовсім не означає, що потреба у фізичному вихованні знизилася. Навіть зовсім навпаки. У результаті розвитку ми отримали суспільство, члени якого ведуть малорухливий спосіб життя, що дуже негативно впливає на їхнє здоров'я. Зараз багато вчених у своїх дослідженнях підкреслюють важливість пропагування серед населення